

Сортове різноманіття колекції декоративних рослин родини *Lamiaceae* НБС є цінним джерелом батьківських компонентів, донорів селекційно-цінних ознак для створення нових високодекоративних стійких вітчизняних сортів.

УДК 57.06: 582.52: 633.11

Меженська Л.О.¹, Меженський В.М.^{1,2}

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

e-mail: mel57@ukr.net

Український інститут експертизи сортів рослин, Україна

e-mail: mezh1956@ukr.net

ОЦІНКА СТІЙКОСТІ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ КІСТОЧКОВИХ КУЛЬТУР ДО МОНІЛІОЗУ НАВЕСНІ 2019 Р.

Аскоміцет *Monilinia laxa* (Aderh. & Ruhland) Honey (синонім *Monilinia cinerea* Honey) спричиняє моніліальний опік багатьох видів роду *Prunus*, до яких належать важливі кісточкові плодови та декоративні культури. Безстатеві та статеві види спор поширюються навесні вітром та дощами, уражуючи квітки та молоді пагони. Рослини є особливо чутливими під час повного квітування. Волога і тепла погода сприяє розмноженню збудника хвороби. Умови весни 2019 року вирізнялися тривалим дощовим періодом, що збігся з часом квітування всіх кісточкових рослин. Унаслідок інтенсивного розмноження збудника моніліального опіку, хвороба набула характеру епіфітотії.

У ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» розташована колекція плодкових і декоративних культур, що налічує зразки багатьох видів і міжвидових гібридів *Prunus*. Особливістю колекції є повна відсутність хімічного захисту насаджень, що дозволяє перевірити стійкість інтродуктів до збудника моніліозу. Оцінювання проводили згідно з уніфікованою 9-бальною шкалою стійкості до шкідників та хвороб (Меженський, 2007), де балом 1 позначено – стійкість винятково низька: рослина гине, а балом 9 – стійкість винятково висока: ураження відсутне. Проміжними балами позначено різний відсоток ураження органів.

Досліджені зразки можна поділити на декілька груп. Високу стійкість мають сорти сливи домашньої *P. domestica* L., великоплодої аличі *P. cerasifera* Ehrh. × *P. salicina* Lindl., чорної абрикоси *P. × dasycarpa* Ehrh., гібрид аличі з повстяною вишнею 'ВВА1' та гібриди абрикоси зі сливою бригантською *P. armeniaca* L. × *P. brigantina* Vill., стійкість яких оцінено 8–9 балами.

Сприйнятливішими до хвороби є *P. armeniaca* × *Prunus besseyi* L.H.Bailey 'Дружба' – 7 балів, *Prunus mandshurica* (Maxim.) Koehne 'Зевс' – 7 балів, *Prunus × arnoldiana* Rehder – 5–7 балів, *Prunus × cistena* N.E.Hansen ex Koehne – 6 балів, *Prunus americana* Marsh. × *P. salicina* 'Kahinta' – 5 балів, *Prunus americana* × *P. besseyi* 'Cheresota' – 4 бали, *Prunus incana* Franch. × *P. tomentosa* Thunb. 'ВСВ1' – 4 бали; *P. cerasifera* 'Зверюга' – 4 бали.

Найменш стійкими є сорти повстяної вишні *P. tomentosa*, абрикоси *P. armeniaca* та луїзеанії *P. triloba* Lindl. – 2 бали, *Prunus domestica* × *triloba* – 2–3 бали, *P. besseyi* ‘Depressa’ – 3 бали.

На фоні сильного ураження абрикоси монілією виділився сорт ‘Шелудько’ з оцінкою у 8 балів і повним плодоношенням. Міжвидові гібриди абрикоси звичайної з аличею та сливою бригантською мають стійкість 8–9 балів, тому можуть використовуватися в подальшій селекції абрикоси на стійкість до моніліозу. Доволі стійким є також сорт абрикоси маньчжурської ‘Зевс’ – 7 балів.

Повстяна вишня, бесея та луїзеанія сприйнятливі до моніліального опіку і мають найнижчу стійкість. Їхні міжвидові гібриди є стійкішими, але за надзвичайно несприятливих погодних умов 2019 року також сильно постраждали від хвороби.

УДК 57.06: 582.52: 633.11

Меженський В.М., Костенко Н.П., Лікар С.П.

Український інститут експертизи сортів рослин, Україна

e-mail: mezh1956@ukr.net

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЗВ ВИДІВ ПШЕНИЦІ (*TRITICUM* L.) В МЕТОДИЦІ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН НА ВОС

Підписання Україною Угоди про партнерство та співробітництво з Європейськими співтовариствами та їхніми державами-членами у 1994 році, а також ухвалення інших документів, які визначали правові засади співпраці організації з нашою державою, створило належні передумови для гармонізації українського законодавства з правом Євросоюзу. Метою гармонізації є узгодити національні норми в такий спосіб, щоби в обох випадках вони створювали однакові правові умови для діяльності суб'єктів господарювання в межах внутрішнього ринку (Муравьов, Мушак, 2013). Для поглиблення євроінтеграції Україні як країні-члену УПОВ важливо адаптувати документи у сфері захисту прав селекціонера. Інакше, Україна, як не член Євросоюзу, буде наражатися на серйозні проблеми в галузі інтелектуальної власності (Яковюк, 2012).

До найважливіших сільськогосподарських рослин, що забезпечують харчову безпеку людства останні 10 тис. років належить пшениця (*Triticum* L.). Сорти пшениці відносяться до декількох видів. Існують різні класифікаційні системи видів пшениці, застосування яких призводить до плутанини і суперечок між дослідниками. Зокрема, частина вчених розглядає види пшениці, як такі, що належать до одного великого роду *Triticum* s.l., інші поділяють їх на два роди – *Triticum* і *Aegilops* (Kihara, 1954; Mac Key, 1975; Дорофеев и др., 1979; Hammer, 1980; Löve, 1984; van Slageren, 1994; Гончаров, 2002; Goncharov, Golovnina,